

**APPROACHES TO UNDERSTANDING THE CONCEPT
OF THE PLACE OF COMMITTING A CRIME AS A SIGN OF THE
OBJECTIVE SIDE OF THE CRIME**

О.М.Олейнічук

*кандидат юридичних наук, викладач
кафедри філософії та суспільних дисциплін
Уманського державного педагогічного
університету імені Павла Тичини*

**Підходи до розуміння поняття місця вчинення злочину як
ознаки об'єктивної сторони злочину**

Постановка проблеми. У зв'язку із тим, що КК України [1], на відміну від деяких зарубіжних кодексів [2, с.14, 120; 3, с.4; 4, с.24, 75; 5, с.5] тощо, не закріпив на законодавчому рівні визначення поняття „місце вчинення злочину”, досить часто маємо певні труднощі у кваліфікації злочинів за цією досить важливою ознакою. Також, актуальність цієї публікації викликана тим, що у наукових виданнях міститься велика кількість авторських визначень щодо окресленого поняття, а тому назріла необхідність проведення такої роботи, в ході якої зможемо дослідити саме наукові підвалини до їх розуміння і вибору оптимального варіанту поняття „місце вчинення злочину”.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Суттєвий внесок у дослідженні вищезазначених питань, зокрема зробили: П. П. Андрушко, М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, П. С. Берзін, М. І. Блум, О. І. Бойцов, В. І. Борисов, Л. П. Брич, М. В. Володько, В. К. Грищук, О. О. Дудоров, З. А. Загиней, І. О. Зінченко, М. В. Карчевський, М. І. Ковальов, М. Й. Коржанський, В. М. Кудрявцев, Н. Ф. Кузнецова, В. Б. Малінін, В. К. Матвійчук, В. П. Малков, О. Н. Миколенко, В. А. Мисливий, В. О. Навроцький, А. В. Наумов, В. А. Номоконов, А. М. Ораздурдиєв, М. І. Панов, О. Ф. Парфьонов, В. М. Попович, Е. Ю. Пудовочкін, А. І. Рарог, А. В. Савченко, Є. Л. Стрельцов, А. Ю. Строган, О. М. Тарбагаєв, В. Я. Тацій, В. О. Туляков,

В. І. Тютюгін, Є. В. Фесенко, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк, І. В. Хохлова, Н. В. Чернишова та інші вчені.

Мета статті полягає у здійсненні комплексного аналізу підходів до вироблення авторських визначень щодо розуміння такої ознаки об'єктивної сторони злочину як місце вчинення злочину.

Основні результати дослідження. Перед тим як перейти до розв'язання поставленого у цій роботі завдання, слід сказати, що це не єдина не вирішена проблема щодо розуміння такої ознаки об'єктивної сторони складу злочину як місце вчинення злочину. Але, все ж таки, розв'язання саме цієї задачі дозволить не тільки більш чітко підійти до кваліфікації діянь за окресленою ознакою, а також проводити розмежування між іншими суміжними ознаками об'єктивної сторони тощо.

Для кращого розуміння мети та суті цього дослідження покажемо, що саме ми розуміємо під вищезазначеним спонукаючим терміном у назві цього дослідження „підходи”. Отже, термін „підхід” у Великому тлумачному словнику сучасної української мови за редакцією В.Т.Бусела в інтерпретації цього дослідження означає „Сукупність способів, прийомів розгляду чого-небудь, впливу на кого-, що-небудь, ставлення до кого-, чого-небудь. // перев. мн., розм. Замасковані прийоми, виверти, до яких удаються з якоюсь метою.” [6, с.969]. Тобто далі відповідно теми цього дослідження проаналізуємо роботи українських вчених, що використовують різні способи, прийоми та мають досить відмінне ставлення до розуміння саме поняття місця вчинення злочину. Серед останніх публікацій де комплексно аналізуються та надаються авторські визначення означеному поняттю можемо виділити роботи В.Г. Мороз [7; 8] та Т.В. Радіонової [9; 10; 11; 12]. У цілому зазначені автори у своїх дослідженнях наводячи відповідні поняття у тій чи іншій мірі здійснюють їх класифікацію та застосовують етимологічний аналіз ключових термінів. Слід відмітити, що все ж таки Т.В. Радіонова більш критично підійшла до заперечення сформульованих попередниками визначень щодо розуміння місця вчинення злочину, наприклад зазначивши наступне: „... Сенс такого типу визначень:

місце вчинення злочину – це місце, де вчинено злочин. Виникає риторичне запитання: що ж роз'яснюють такі визначення?” [12, с.48]. Таке категоричне ставлення напевно й викликало у цьому контексті таку сувору критику самих досягнень зазначеного автора у відгуках від офіційних опонентів зазначеної роботи О.О. Дудорова [13] та В.І. Тютюгіна [14].

Далі представимо як саме розуміють поняття „місце вчинення злочину” у своїх дослідженнях В.Г. Мороз та Т.В. Радіонова, а також як ці визначення сприймають інші вчені.

В.Г. Мороз за результатами своєї роботи запропонувала визначення досліджуваного поняття у наступному розумінні: „Під місцем вчинення злочину потрібно розуміти територію, інше місце, яке характеризується фізичними, соціальними і правовими критеріями, де було розпочато, продовжено чи припинено злочинне діяння” [7, с.133]. Таке поняття „місце вчинення злочину”, є обґрунтованим, у т.ч. й на думку автора цієї роботи, оскільки воно базується на глибокому аналізі існуючих точок зору, що зустрічаються в джерелах з кримінального права та утверджується на з'ясуванні такої термінології, як: „місце”, „територія”, „акваторія”, „простір”, „місцевість”, інших термінах і поняттях [15, с.147]. Також це визначення вже охоплює початок злочинного діяння, його продовження та припинення; враховує фізичну характеристику місця вчинення злочину, соціальну характеристику та правовий статус місця вчинення злочину [15, с.129]. У зазначеній роботі також проаналізовано питання щодо місця вчинення злочину так званих дистанційних злочинів, у яких місце діяння і його наслідки не співпадають, дистанційні злочини з віддаленим у просторі результатом, тобто злочини з матеріальним складом, а також злочинів, окремі акти яких або дії співучасників учинені в різних місцях [15, с.129-133].

Т.В. Радіонова дійшла висновку, що „Місце вчинення злочину – це: [віддалений рід] передбачена диспозицією кримінально-правової норми [найближчий рід] ознака об'єктивної сторони складу злочину, [видова відмінність] яка характеризує певну територію (у тому числі й рухому

територію), де суб'єкт під час перебування на ній вчинив передбачену кримінальним законом дію або бездіяльність. Іншими словами, місце вчинення злочину означає місцезнаходження особи в момент вчинення нею злочину, незалежно від його стадій, а також від часу і місця настання суспільно небезпечних наслідків.” [12, с.3, 70, 107, 204]. Щодо цього твердження варто зазначити думки залужених юристів та діячів української науки О.О. Дудорова [13] та В.І. Тютюгіна [14]. Зокрема перший вчений наводить наступні твердження: „...Одним із вагомих наукових здобутків дисертанта є, поза всяким сумнівом, сформульоване в роботі авторське визначення поняття „місце вчинення злочину” в його кримінально-правовому розумінні (с. 23, 70, 107, 204). Це визначення ґрунтується на конструктивному критичному аналізі підходів, вироблених кримінально-правовою доктриною і може слугувати прикладом для наслідування в тому аспекті, як (сумлінно і неупереджено) треба формулювати дефініції кримінально-правових понять. Водночас ознайомлення з визначенням місця вчинення злочину, запропонованим Т.В. Родіоною, дозволяє в черговий раз переконатись у тому, що досконалість не має меж. Так, висловлю сумнів у тому, що згадана дефініція може претендувати на звання визначення загального кримінально-правового поняття „місце вчинення злочину”, як на цьому неодноразово наголошує дисертант. ... Т.В. Родіонова кримінально-правовий аспект розуміння місця вчинення злочину тлумачить широко (інколи навіть занадто), адже місце вчинення злочину розглядається нею і як конститутивна (обов'язкова) ознака складу злочину, і як ознака, яка взагалі з просторової точки зору характеризує злочин. На це, серед іншого, вказує обстоюване дисертантом положення про подвійне значення для кримінально-правової кваліфікації місця вчинення злочину як обов'язкової або факультативної ознаки складу злочину... Повертаючись до авторської дефініції кримінально-правового поняття „місце вчинення злочину”, відзначу, що вказівка в ній не просто на кримінально-правову норму, а на її диспозицію змушує поставити питання, чи не є така конкретизація зайвою (хіба тут може фігурувати, наприклад, санкція? А гіпотеза?) та якої наукової концепції щодо

структури кримінально-правової норми дотримується дисертант. ... Стосовно аналізованого положення наукової новизни, мабуть, не буде зайвим вказати і на те, що спростування чужих (некоректних, на погляд автора) поглядів навряд чи заслуговує на те, щоб бути позначеним як науковий результат, який висувається на захист (такий процес – це хіба що спосіб, технологія, шлях тощо розв'язання певної проблеми, але не суть здобутого результату). ...” [13, с.7-8, 11].

Наступний вчений В.І. Тютюгін наголошує, що „...Надаючи визначення місця вчинення злочину, дисертант формулює його загальне поняття як передбачену диспозицією кримінально-правової норми ознаку об'єктивної сторони складу злочину, яка характеризує певну територію (у тому числі й рухому територію), де суб'єкт під час перебування на ній вчинив передбачену кримінальним законом дію або бездіяльність (с. 70, 107).

По-перше, видається, що в такому формулюванні наявна логічна суперечність. Обмеження загального поняття місця вчинення злочину лише випадками, коли воно передбачено диспозицією кримінально-правової норми, по-суті, дає підстави для висновку, що місце вчинення злочину має кримінально-правове значення лише у випадках, коли воно виступає як обов'язкова ознака об'єктивної сторони складу злочину. Водночас, сам дисертант неодноразово стверджує, що місце вчинення злочину не втрачає свого кримінально-правового значення і у випадках, коли воно виступає як факультативна ознака складу злочину, тобто не передбачене диспозицією кримінально-правової норми (с. 26, 96-98, 104, 108, 206 – для встановлення окремих ознак складу злочину: предмета злочину, способу його вчинення, причинного зв'язку між діянням і його суспільно небезпечними наслідками).

По-друге, запропоноване загальне визначення місця вчинення злочину обмежує його лише ознакою об'єктивної сторони злочину. Хоча в цілому така класифікація місця вчинення злочину в системі кримінального права і не викликає суттєвих заперечень, утім видається, що вона обмежує кримінально-правове значення цієї ознаки виключно встановленням ознак складу злочину,

залишаючи поза межами питання про значення місця вчинення злочину для вирішення питання про можливість застосування закону України про кримінальну відповідальність взагалі (положень про дію кримінального закону в просторі).

По-третє, вказівка на перебування суб'єкта на цій території, як ознака місця вчинення злочину викликає певні сумніви. Можливо це ідеальна модель, до якої прагне дисертант. Проте в ч. 2 ст. 6 КК України вказується, що злочин визнається вчиненим на території України, якщо його було почато, продовжено, закінчено або припинено на території України. Кримінальні кодекси переважної більшості країн світу містять аналогічні або схожі приписи. При цьому, непоодинокими є й випадки, коли особа розпочинає готування до злочину в одній країні, продовжує в іншій, а закінчує взагалі у третій. Кожна з цих країн вважатиме злочин вчиненим на її території, незважаючи на те, що на момент вчинення суспільно небезпечного діяння суб'єкт фактично міг перебувати лише в одній з них. Вже цей факт дозволяє піддати обґрунтованому сумніву правильність включення наведеної ознаки до визначення місця вчинення злочину.

Більше того, сучасний рівень технічного розвитку повною мірою дозволяє особі вчинити злочин у певному місці, фізично не перебуваючи у ньому. Сам же автор пропонує доповнити ст. 6 КК України новою частиною, у якій передбачити положення про те, що „злочин визнається вчиненим на території України і в тому разі, якщо суб'єкт незакінченого злочину вчинив за межами території України діяння, наслідки якого мали б настати на території України, проте не настали з причин, що не залежали від волі винного”. Як же за таких умов можна визнати Україну місцем вчинення злочину, якщо в момент вчинення суспільно небезпечного діяння суб'єкт не перебував на території України? Отже, у таких випадках постає питання про так звану множинність місць вчинення злочину, коли суб'єкт перебуває лише в одному з них?!?! ... Автор робить спробу формулювання єдиного загального визначення місце вчинення злочину, не повною мірою звертаючи увагу на той факт, що оскільки

місце вчинення злочину виступає у кримінальному праві не лише ознакою об'єктивної сторони, а й критерієм застосовності кримінального закону, формування такого визначення навряд чи є можливим. Оскільки цілі поширення юрисдикції КК України на певні суспільно небезпечні діяння у просторі є відмінними від цілей встановлення складу злочину, то й визначення місця вчинення злочину місцем вчинення передбаченого законом суспільно небезпечного діяння для досягнення одночасно обох цілей видається хибним...” [14, с.11, 12, 15].

Крім деяких зазначених на початку цього дослідження зарубіжних джерел, що мають визначення досліджуваного тут поняття, слід навести й інші закордонні кодекси, що використовують таку зовнішню ознаку як місце вчинення злочину [16; 17; 18; 19; 20; 21; 22; 23; 24].

Висновок. На підставі викладеного можна зробити наступне узагальнення проведеного аналізу й зазначити, що вироблене поняття „місце вчинення злочину” В.Г. Мороз є у більшій мірі вдалим удосконаленням існуючих дефініцій, а визначення отримане Т.В. Радіоною, хоч і піддане критиці, є результатом застосування нею відповідного методологічного підходу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 №2341-III (із змінами та доповненнями) // Голос України від 19.06.2001, №107.
2. Уголовный кодекс Литовской республики / Науч. ред. докт. юрид. наук, проф. В. Павилониса; предисл. канд. юрид. наук, доц. Н. И. Мацнева; вступ. статья докт. юрид. наук, проф. В. Павилониса, докт. юрид. наук, доц. А. Абрамовичюса, докт. юрид. наук, доц. А. Дракшене; пер. с лит. канд. филол. наук, доц. В. П. Казанскене. – СПб.: Изд-во «Юридический центр Пресс», 2003. – 470 с.
3. Criminal Code of Lithuania (2000, amended 2010) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode:

http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4302/file/Lithuania_CC_am2010_en.pdf. – Title from the screen.

4. Уголовный кодекс Швейцарии / Научное редактирование, предисловие и перевод с немецкого канд. юрид. наук А. В. Серебренниковой. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. – 350 с.
5. Criminal Code of the Swiss Confederation (1937, amended 01.07.2014) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/5686/file/Swiss_CC_1937_am2014_en.pdf. – Title from the screen.
6. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, і голов. ред. В. Т. Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ „Перун”, 2005. – 1728 с.
7. Мороз В. Г. Поняття місця вчинення злочину як ознаки об’єктивної сторони злочину / В. Г. Мороз // Юридична наука. – 2014. – № 5. – С.122-136.
8. Мороз В. Г. Поняття місця вчинення злочину як ознаки об’єктивної сторони злочину: використання позитивних положень / В. Г. Мороз // Оптимізм і песимізм: амбівалентність українського соціуму в духовному і матеріальному вимірах : Матеріали XVI науково-практичної конференції. – К.: ВНЗ „Національна академія управління”, 2017.
9. Родіонова Т. В. Дискусійні питання визначення поняття „місце вчинення злочину” / Т. В. Родіонова // Наука і правоохорона. – 2015. – № 3 (29). – С. 156-162.
10. Родіонова Т. В. Содержание понятия „место совершения преступления” / Т. В. Родіонова // Євроінтеграція в умовах світової глобалізації, збірник наукових статей за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 27-29 квіт. 2016 р.) / ред. кол.: І. А. Дришлюк, К. Ю. Кармазіна, Л. О. Корчевна [та ін.]; уклад. К. Ю. Кармазіна. – Одеса: Астропринт, 2016. – С. 148-151.
11. Родіонова Т. В. Сутність і визначення поняття „місце вчинення злочину” / Т. В. Родіонова // Матеріали 72-ї наукової конференції професорсько-викладацького складу економіко-правового факультету Одеського національного університету імені І.І. Мечникова (Одеса, 29 листоп. – 1 груд.

2017 р.) / відп. ред. А. В. Смітюх; ред. кол.: Н. Л. Кусік, В. С. Ниценко, А. В. Левенець [та ін.]. – Одеса: Фенікс, 2017. – С. 65-68.

12. Родіонова Т. В. Місце вчинення злочину за кримінальним правом України: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Родіонова Таїса Василівна. – К.: Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, 2017. – 247 с.
13. Дудоров О.О. Відгук офіційного опонента на дисертацію Родіонової Таїси Василівни „Місце вчинення злочину за кримінальним правом України”, подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dndi.mvs.gov.ua/index_html_files/vidguk_Dudorova_na_dis_Rodionovoi.pdf
14. Тютюгін В.І. Відгук офіційного опонента – канд. юрид. наук, професора В. І. Тютюгіна на дисертацію Родіонової Таїси Василівни „Місце вчинення злочину за кримінальним правом України”, подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) за спеціальністю 12.00.08 – кримінальне право та кримінологія; кримінально-виконавче право (081 – Право). [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://dndi.mvs.gov.ua/index_html_files/vidguk_Tytyugina_na_dis_Rodionovoi.pdf
15. Орлов Ю. В. Об’єктивна сторона злочину незаконне знищення виборчої документації або документів референдуму / Ю. В. Орлов // Юридична наука. – 2015. – № 8. – С.134-157.
16. Australian Capital Territory, Criminal Code 2002, Effective: 2 June 2015 / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.legislation.act.gov.au/a/2002-51/current/pdf/2002-51.pdf>. – Title from the screen.
17. Criminal Code of Bosnia and Herzegovina (2003, amended 2015) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/6122/file/BiH_CC_am2015_en.pdf. – Title from the screen.

18. Criminal Code of Hungary (2012) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/5619/file/HUngary_Criminal_Code_of_2012_en.pdf. – Title from the screen.
19. Criminal Code of Montenegro (2003, amended 2011) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/me/me027en.pdf>. – Title from the screen.
20. Criminal Code of the Republic of Estonia (2001, amended 2013) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4707/file/Estonia_Penal_Code_am2013_en.pdf. – Title from the screen.
21. Criminal Code of the Republic of Macedonia (1996, amended 2009) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/16066/preview>. – Title from the screen.
22. Criminal Code of the Republic of Slovenia (2008) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/3773/file/Slovenia_C_C_2008_en.pdf. – Title from the screen.
23. Criminal Code of the Republic of Turkey (2004) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/id/6872>. – Title from the screen.
24. Criminal Code of the Slovak Republic (2005) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/3763/file/Slovakia_C_C_2005_en.pdf. – Title from the screen.

REFERENCES

1. Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001 №2341-III (iz zminamy ta dopovnenniamy) // Holos Ukrainy vid 19.06.2001, №107.
2. Uholovnyi kodeks Lytovskoi respublyky / Nauch. red. dokt. yuryd. nauk, prof. V. Pavylonysa; predysl. kand. yuryd. nauk, dots. N. Y. Matsneva; vstup. statia dokt. yuryd. nauk, prof. V. Pavylonysa, dokt. yuryd. nauk, dots. A. Abramavychiusa, dokt. yuryd. nauk, dots. A. Drakshene; per. s lyt. kand. fylol. nauk, dots. V. P. Kazanskene. – SPb.: Yzd-vo «Iurydycheskyi tsentr Press», 2003. – 470 s.
3. Criminal Code of Lithuania (2000, amended 2010) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4302/file/Lithuania_CC_am2010_en.pdf. – Title from the screen.
4. Uholovnyi kodeks Shveitsaryy / Nauchnoe redaktyrovanye, predyslovye y perevod s nemetskoho kand. yuryd. nauk A. V. Serebrennykovoii. – SPb.: Yzdatelstvo «Iurydycheskyi tsentr Press», 2002. – 350 s.
5. Criminal Code of the Swiss Confederation (1937, amended 01.07.2014) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/5686/file/Swiss_CC_1937_am2014_en.pdf. – Title from the screen.
6. Velykyi tlumachnyi slovnyk suchasnoi ukrainskoi movy (z dod. i dopov.) / Uklad, i holov. red. V. T. Busel. – K.; Irpin: VTF «Perun», 2005. – 1728 s.
7. Moroz V. H. Poniattia mistsia vchynennia zlochynu yak oznaky obiektyvnoi storony zlochynu / V. H. Moroz // Yurydychna nauka. – 2014. – № 5. – S.122-136.
8. Moroz V. H. Poniattia mistsia vchynennia zlochynu yak oznaky obiektyvnoi storony zlochynu: vykorystannia pozytyvnykh polozhen / V. H. Moroz // Optimizm i pesymizm: ambivalentnist ukrainskoho sotsiumu v dukhovnomu i materialnomu vymirakh : Materialy XVI naukovo-praktychnoi konferentsii. – K.: VNZ «Natsionalna akademiia upravlinnia», 2017.

9. Rodionova T. V. Diskusiini pytannia vyznachennia poniattia «mistse vchynennia zlochynu» / T. V. Rodionova // Nauka i pravookhorona. – 2015. – № 3 (29). – S. 156-162.
10. Rodionova T. V. Soderzhanye poniatyia «mesto sovershenyia prestuplenyia» / T. V. Rodionova // Yevrointehratsiia v umovakh svitovoi hlobalizatsii, zbirnyk naukovykh statei za materialamy Mizhnar. nauk.-prakt. konf. (Odesa, 27-29 kvit. 2016 r.) / red. kol.: I. A. Dryshliuk, K. Yu. Karmazina, L. O. Korchevna [ta in.]; uklad. K. Yu. Karmazina. – Odesa: Astroprint, 2016. – S. 148-151.
11. Rodionova T. V. Sutnist i vyznachennia poniattia «mistse vchynennia zlochynu» / T. V. Rodionova // Materialy 72-yi naukovoii konferentsii profesorsko-vykladatskoho skladu ekonomiko-pravovoho fakultetu Odeskoho natsionalnogo universytetu imeni I.I. Mechnykova (Odesa, 29 lystop. – 1 hrud. 2017 r.) / vidp. red. A. V. Smitiukh; red. kol.: N. L. Kusik, V. S. Nytsenko, A. V. Levenets [ta in.]. – Odesa: Feniks, 2017. – S. 65-68.
12. Rodionova T. V. Mistse vchynennia zlochynu za kryminalnym pravom Ukrainy: dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.08 – kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo / Rodionova Taisa Vasylivna. – K.: Odeskyi natsionalnyi universytet imeni I.I. Mechnykova, 2017. – 247 s.
13. Dudorov O.O. Vidhuk ofitsiinoho oponenta na dysertatsiiu Rodionovoi Taisy Vasylivny «Mistse vchynennia zlochynu za kryminalnym pravom Ukrainy», podanu na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata yurydychnykh nauk zi spetsialnosti 12.00.08 – kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo. [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu: http://dndi.mvs.gov.ua/index_html_files/vidguk_Dudorova_na_dis_Rodionovoi.pdf
14. Tiutiuhin V.I. Vidhuk ofitsiinoho oponenta – kand. yuryd. nauk, profesora V. I. Tiutiuhina na dysertatsiiu Rodionovoi Taisy Vasylivny «Mistse vchynennia zlochynu za kryminalnym pravom Ukrainy», podanu na zdobuttia naukovoho stupenia kandydata yurydychnykh nauk (doktora filosofii) za spetsialnistiu 12.00.08 – kryminalne pravo ta kryminolohiia; kryminalno-vykonavche pravo (081 – Pravo). [Elektronnyi resurs] – Rezhym dostupu:

- http://dndi.mvs.gov.ua/index_html_files/vidguk_Tytyugina_na_dis_Rodionovoi.pdf
- 15.Orlov Yu. V. Obiektyvna storona zlochynu nezakonne znyschennia vyborchoi dokumentatsii abo dokumentiv referendumu / Yu. V. Orlov // Yurydychna nauka. – 2015. – № 8. – S.134-157.
- 16.Australian Capital Territory, Criminal Code 2002, Effective: 2 June 2015 / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.legislation.act.gov.au/a/2002-51/current/pdf/2002-51.pdf>. – Title from the screen.
- 17.Criminal Code of Bosnia and Herzegovina (2003, amended 2015) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/6122/file/BiH_CC_am2015_en.pdf. – Title from the screen.
- 18.Criminal Code of Hungary (2012) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/5619/file/HUngary_Criminal_Code_of_2012_en.pdf. – Title from the screen.
- 19.Criminal Code of Montenegro (2003, amended 2011) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/me/me027en.pdf>. – Title from the screen.
- 20.Criminal Code of the Republic of Estonia (2001, amended 2013) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/4707/file/Estonia_Penal_Code_am2013_en.pdf. – Title from the screen.
- 21.Criminal Code of the Republic of Macedonia (1996, amended 2009) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/16066/preview>. – Title from the screen.
- 22.Criminal Code of the Republic of Slovenia (2008) / Legislationline.org website of

the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/3773/file/Slovenia_C_C_2008_en.pdf. – Title from the screen.

23.Criminal Code of the Republic of Turkey (2004) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: <http://www.legislationline.org/documents/section/criminal-codes/id/6872>. – Title from the screen.

24.Criminal Code of the Slovak Republic (2005) / Legislationline.org website of the OSCE Office of Democratic Institutions and Human Rights. – Access mode: http://www.legislationline.org/download/action/download/id/3763/file/Slovakia_C_C_2005_en.pdf. – Title from the screen.

Олейнічук О.М. Підходи до розуміння поняття місця вчинення злочину як ознаки об'єктивної сторони злочину

Стаття містить аналіз підходів до розуміння поняття місця вчинення злочину як ознаки об'єктивної сторони злочину. Відзначено, що чинний КК України та теорія кримінального права не вирішили проблеми визначення поняття „місце вчинення злочину”.

Ключові слова: *склад злочину, місце вчинення злочину, ознаки об'єктивної сторони злочину, формальний склад, матеріальний склад, триваючий злочин, продовжуваний злочин.*

Олейничук А.Н. Подходы к пониманию понятия места совершения преступления как признака объективной стороны преступления

Статья содержит анализ подходов к пониманию понятия места совершения преступления как признака объективной стороны преступления. Отмечено, что действующий УК Украины и теория криминального права не решили проблемы определения понятия „место совершения преступления”.

Ключевые слова: *состав преступления, место совершения преступления,*

признаки объективной стороны преступления, формальный состав, материальный состав, длящееся преступление, продолжаемое преступление.

Oleinichuk O.M. Approaches to understanding the concept of the place of committing a crime as a sign of the objective side of the crime

The article contains the analysis of the approaches to understanding the concept of the place of committing a crime as a sign of the objective side of the crime. It is pointed out that the current Criminal Code of Ukraine and criminal law theory did not solve the problem of the definition of the term „the place of committing a crime”.

Key words: *a corpus delicti, place of committing a crime, signs of the objective side of the crime, formal crime, substantive crime, prolonged crime, continuing crime.*